

АКЦИОНЕН ПЛАН ЗА ЖЕНСКО ПРЕТПРИЕМНИШТВО ВО РУРАЛНИ СРЕДИНИ

Акционен план за женско претприемништво

АКЦИОНИОТ ПЛАН ЗА ЖЕНСКО ПРЕТПРИЕМНИШТВО ВО РУРАЛНИ СРЕДИНИ е изготвен со финансиска поддршка на Министерство за економија, Р. Македонија

Акциониот план е подготвен од Здружението за рурален развој “Локална акциона група Агро Лидер“

Вовед

Локалниот акционен план за женско претприемништво претставува стратешки документ, кој што ги дефинира областите, целите, мерките, индикаторите, клучните креатори на политиките за унапредување на родовата рамноправност во различните области на живеење, одговорните чинители и сите засегнати страни во воспоставувањето на родовата рамноправност и еднаквите можности на жените и мажите во општината. Овој документ е димензиониран за период од 4 години. Основна цел на документот е да се подобри статусот на жената и да се обезбеди континуиран развој во реализацијата на родовата рамноправност и подеднаква вклученост на двата пола во сите општествени процеси и појави во руралните средини. Секоја демократска локална самоуправа која има круцијална улога во обезбедувањето на социјална, економска и политичка правда за сите граѓани во заедницата е должна да им посвети влијание на статусот и на позицијата на родовите односи, со посебен акцент на статусот и на позицијата на жената.

Визија: Економско јакнење на жените од руралните средини преку поголема вклученост во процесите на донесување на одлуки, локално и во целокупното општество преку организирање на активности со и за руралните жени, како и преку организирање на активности со и за жените во руралните средини.

Мисија: Да се зголеми учеството на руралната жена во руралниот развој преку активностите на акциониот план за јакнење на руралната жена и руралната жена да се стекне со поголема самодоверба за својата работа и вредноста на сопствениот допринос во семејството и поширокото општество.

Изработка на Акционен план

Прв чекор во планирањето е согледување на постоечката состојба. Без реално точно согледување на состојбите не е можно да се утврдат приоритетите и насоките на делување. Социјалното партнерството е основен предуслов за квалитетно утврдување на состојбите. Тоа овозможува сеопфатно истражување на состојбите кај секоја целна група, каде секој од социјалните партнери, како засегната страна, дава свој придонес. Секој од партнерите треба да се обврзе да ги следи состојбите и движењата на оние целни групи со кои работи со што би се обезбедило повеќе институции взаемно да ги проверуваат и анализираат податоците со кои располагаат. За секој од определените индикатори треба да се соберат податоци, да се обработат и да се даде соодветна анализа на состојбата. Ваквата анализа треба да се спореди со сличните анализи од други земји. Врз основа на анализата се утврдуваат приоритетите, се почнува со процесот на планирање на активностите во насока на решавање или ублажување на проблемите. Планирањето на активностите се прави откако ќе се утврдат целите кои сакаме да ги постигнеме. Целите треба да се мерливи, реални и остварливи. Секоја активност треба да биде поддржана со соодветна финасова конструкција и целосна програма која е насочена кон една година при што се споредува планирано со остварено односно дали се направени планираните активности, дали се направени во обемот колку што се планирани, дали се потрошени толку средства колку се планирани и конечно дали е постигната целта. Доколку дојде до неисполнување на целта, треба да се направи анализа зошто целта не е постигната и покрај исполнетите активности кои биле планирани. Локалниот акционен план го изготвува координативно тело, го усвојува Советот на општината, а се однесува за период од 4 години.

НАШИОТ ПРЕДИЗВИК - ПОВЕЌЕ ПРЕТПРИЕМНИШТВО ЗА ЕВРОПА

Претприемништвото е моќен двигател на економскиот раст и создавање нови работни места: создава нови компании и работни места, отвора нови пазари и негува нови вештини и способности. На пример, во областа на индустријата, особено е важно брзо да се развие шесте развојни сектори, идентификувани во ажурирањето на Индустриската политика на Комисијата. Претприемништвото ги прави економиите поконкурентни и иновативни и е клучно во постигнувањето на целите на неколку европски секторски политики. Комерцијализацијата на нови идеи ја подобрува продуктивноста и создава богатство. Без работните места од нови фирми, просечниот нето раст на вработеноста би бил негативен. Новите компании, особено МСП, претставуваат најважен извор на нови вработувања: секоја година во Европа создаваат повеќе од 4 милиони нови работни места. Сепак, моторот за ова опоравување е пелтечењето: од 2004 година, учеството на луѓето кои претпочитаат самовработување да бидат вработени, се намали во 23 од 27 земји-членки на ЕУ. Додека пред три години 45% од Европејците самовработени беа нивниот прв избор, сега овој процент е намален на 37%. За разлика од САД и Кина, овој процент е многу поголем: 51% и 56%, соодветно. Покрај тоа, кога се основаат нови претпријатија, тие полека растат во ЕУ отколку во САД или во земјите во развој, а помалку од нив се приклучуваат во редовите на најголемите светски фирми.

Нивото на претприемништво и нејзината природа многу се разликуваат помеѓу земјите-членки, а причините за нискиот ентузијазам за една претприемачка кариера се различни. Некои земји-членки со повисоки нивоа на претприемништво се помалку успешни од другите, помагајќи им на нови и мали претпријатија да растат. Вообичаено, претприемачите во Европа се наоѓаат во тешка средина: образованието не нуди вистинска основа за претприемничка кариера, тешко пристап до кредити и пазари, тешкотии во пренесувањето на бизнисот, страв од казни санкции во случај на неуспех и оптоварување административни процедури. Годишното истражување за раст од неодамна ја нагласи потребата за подобрување на деловното опкружување за зголемување на конкурентноста на економиите на ЕУ. Понатаму, мерките за поддршка за МСП

Акционен план за женско претприемништво

остануваат неизбалансираны, при што значителен број земји-членки на ЕУ сè уште занемаруваат да ги земат предвид карактеристиките на малите бизниси, особено микро-бизнисите, кога дизајнираат законодавство или не ја олеснуваат втората шанса за чесни претприемачи во банкрот.

Не само што животната средина е предизвик, но исто така постои и распространета култура која не ги признава доволно или доволно ги наградува претприемничките напори и не ги слави успешните претприемачи, како модели на улоги кои создаваат работни места и приходи. За да го направат претприемништвото двигател за раст на нашата економија, Европа има потреба од темелни, далекусежни културни промени.

Наспроти позадината на актуелната економска криза и новиот механизам за управување со економијата, оваа комуникација понатаму развива и нагласува акција во оние области каде Законот за преглед на мал бизнис на Комисијата утврди континуирана потреба за подобрувања на национално и европско ниво.

Секое МСП е различно: нивните варијации во големина, поле на активност и правна форма бараат соодветно приспособено внимание на креаторите на политиките. Овој принцип се однесува подеднакво на либералните професии и на индивидуалните претприемачи кои, исто така, значително придонесуваат за економијата на ЕУ. Принципот "прво размислете за малите" мора да стане камен-темелник на европските и националните политики.

Мораме да работиме на тоа да се биде претприемач атрактивен изглед за Европејците. Ова исто така вклучува социјални претприемачи чиј потенцијал честопати е потценет. Тие генерираат одржливи работни места и покажаа поголема отпорност на кризата од општата економија. Социјалните претприемачи се иноватори, се движат социјално вклучување и придонесуваат за постигнување на целите на стратегијата на ЕУ2020

Сегашната ситуација може да се трансформира само со храбра и координирана акција од страна на сите администрации на европско, национално и регионално ниво.

Акционен план за женско претприемништво

ЦЕЛИ:

Цели на акциониот план за женско претприемништво:

1. Формирање на неформални групи на рурални жени;
2. Организирање на обуки за економско јакнење на руралните жени;
3. Поддршка во формирање на кооперации или други форми на здружување на руралните жени со цел нивно економско јакнење;
4. Информирање на руралните жени за придобивките и процедурите при основање на сопствен бизнис;
5. Поврзување со други организации на рурални жени или кои работат со руралните жени;
6. Информирање за постоечки саеми, изложби или манифестации за ракотворби;
7. Приклучување кон постоечки изложби и манифестации и организирање на руралните жени да учествуваат; и
9. Поддршка при формирање на здруженија на жени од рурална средина

Главните компоненти на акциониот план за женско претпримеништво во руралните средини се:

Компонента 1: Застапување на интересите на руралните жени од Република Македонија со цел подобра информираност и вклученост во сите општествени процеси, а особено во процесите на одлучување, и

Компонента 2: Лобирање кај сите надлежни институции и поединци со моќ на одлучување или влијание за да се оствари економски јака рурална жена а со тоа економски јако и независно општество.

Претприемништвото и економското јакнење на руралната жена е едно од фундаменталните човекови права, а клучно важно за намалување на

Акционен план за женско претприемништво

сиромаштијата, поттикнување на економскиот развој и развојот на целокупното општество. Учеството на руралните жени во обезбедување на храна и развој во руралните средини е огромно, но поддршката која ја добиваат е минимална. Руралната жена има огромен потенцијал кој со поддршка ќе може уште подобро да се реализира!

Анализата на родовата застапеност во руралните средини покажува дека статусот на жените земјоделки во Македонија е неповолен. Жените се многу вклучени во земјоделските активности, но нивниот придонес се потценува: Не се сметаат за еднакви членови на земјоделската заедница! Не се покануваат на обуки исто толку често колку и мажите! Недоволно се вклучени во телата на одлучување!

- Постои недостаток на информации кои се достапни на жените од руралните средини.
- Постои доминација на традиционалните закони на наследување т.е. машките членови од семејството го наследуваат имот.
- Жената учествува со 50% во општествените процеси на локално ниво
- Недостасува формално признание за учество на жените во земјоделскиот сектор

Најголемите бариери во процесот на стекнување на рамноправност на руралните жени во сите текови на нејзиниот живот се:

Стереотипи и предрасуди за улогата на жената
Неплатен труд во семејството
Активна дискриминација

Акционен план за женско претприемништво

СТРАТЕШКА ЦЕЛ: Подобрување на степенот на родова еднаквост во приоритетни тематски области

Под- стратешка цел: Воспоставени и пилотирани политики за надминување на бариерите/пречките и зголемена вработеност на жените (балансирање на приватен/професионален живот, женско претприемништво, дискриминација на пазарот на труд во руралните средини

РЕЗУЛТАТ	АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ
1. Унапредени законски мерки и политики за усогласување на приватниот и професионалниот живот	1.1. Истражување за оправданоста и можноста и фискалните импликации за користење на мерките и политиките за балансирање на приватниот и јавниот живот	-Спроведено истражување
	1.2.Унапредување на мерките за флексисигурност на работното место предвидени со стратешките документи од областа на вработувањето	-Проценка на постоечките мерки за флексисигурност од родова перспектива -Изменети и/или нови мерки за флексигурност на работно место
	1.2.Настани за координирање на сите актери во насока на оценка на можноста за користењето на мерките за балансирање на приватниот и јавниот живот	Број на организирани настани
	1.3.Јакнење на капацитетите на трудовата инспекција, со цел заштитата од	-Бр. на спроведени обуки и проценка на зајакнати капацитети -Утврдени случаи на

Акционен план за женско претприемништво

	дискриминација врз основа на пол	дискриминација од страна на трудовата инспекција -Вид на преземени мерки
	1.4.Промовирање на јавно-приватно партнерство за отворање на нови установи за грижа на деца и возрасни лица (и лица во рамки на долготрајна нега), таму каде достапноста е недоволна	-Број на новоотворени установи
2.Подобрен пристап и услови за жените во започнување и развивање на претприемништво	2.1.Изработка на сеопфатна анализа за состојбата со родовата еднаквост и претприемништво во Р.М	-Изготвена анализа
	2.2. Подигање на свеста и охрабрување на жените за вклучување во претприемништво и прифаќање на профилот на жена претприемач	-спроведени кампањи, трибини, тркалезни маси
	2.3. Координирање на имплементацијата на постојните политики, мерки и субвенциите за премин од неформална во формална економија и нивно унапредување	
	2.4. Спроведување на пилот обуки (Менторство) за потенцијални и постојни жени	-Број на спроведени обуки, -Број на новоотворени бизниси од страна на жени -Број на

Акционен план за женско претприемништво

	претприемачи и за развој и промовирање на женско претприемништво преку претприемничко менторирање.	спроведени тренинзи и работилници, -Број на учесници, -Број на менторирани претприемачи
	2.5. Изработка на Стратегија и акциски план за женско претприемништво.	-Изготвена стратегија -Изготвен акциски план
<i>3. Подобрен пристап на жените кон политиките за вработување</i>	3.1.Изработка на анализа на причините за ниското учество на жените на пазарот на трудот, вклучително и од маргинализираните групи, и увид во темната бројка на жени на пазарот на трудот.	-Изработена анализа -Податоците од анализата се земени предвид во оперативните планови за вработување
	3.2. Студија на изводливост за зголемено вклучување на жените на пазарот на трудот и развивање на една пилот мерка за вработување на жените	-Изработена студија -Мерка за вработување развиена и инкорпорирана во оперативните мерки за вработување (или во нова стратегија за вработување) -Бр. на жени опфатени со нова мерка
	3.3. Зајакнување и унапредување на постоечките мерки за пристап на пазарот на трудот за жени од ранливите групи, преку вклучување на родовата еднаквост како приоритет во политиките за вработување	-Мерките за пристап на пазарот на трудот вклучуваат жени од ранливи категории, како посебни таргет групи -Зголемен пристап на ранливи категории на жени на пазарот на трудот за 10%

Акционен план за женско претприемништво

	3.4. Воведување на механизам за меѓуинституционална соработка во унапредувањето, имплементацијата и следењето на политиките и мерките за вработување и родовата еднаквост	-Воспоставен механизам
	3.5.Активности за поттикнување на соработката помеѓу ЕЛС, центрите за вработување и родовите механизми во промовирањето и спроведувањето на политиките за вработување на локално ниво	-Број и вид на координирани активности на локално ниво
<i>4. Елиминација на сите облици на дискриминација врз основа на пол на пазарот на трудот</i>	4.1. Спроведување на истражување на појавата и видовите на дискриминација врз основа на пол на пазарот на трудот	-Спроведено истражување
	4.2. Унапредување на активностите со цел информирање за дискриминацијата врз основа на пол на пазарот на трудот од страна на социјалните партнери и другите актери во областа (агенција за вработување, МТСП	-број и вид на спроведени активности

Акционен план за женско претприемништво

	итн.)	
	4.3. Активности за родова сензибилизација (недискриминација врз основа на пол) на механизмите за имплементација на ЗРО, ЗЕМ и ЗССД	-број на спроведени активности и број на учесници
	4.4. Активности за промовирање на одредбите од ЗЕМ во приватниот сектор	

ЕДНАКВИ МОЖНОСТИ И ВРАБОТУВАЊЕТО / ПРЕТПРИЕМНИШТВОТО

Проблеми/ризици	Области на делување	Програма/проект	Времетраење (месеци, години)	Одговорен за имплементација Партнери
1. Традиционална поделба на наследство	-Подигање на свеста кај населението за правото на наследство за обата пола	- Кампања за значењето на законите за заштита на сопственоста и други стварни права и институцијата „предбрачен договор“	12 месеци	- Совет на општината - Комисија за еднакви можности - Медиуми - НВО сектор
2. Подредена улога на жената во општеството (поларизација на машката	- Заживување на институцијата „предбрачен договор“ за заштита на	Активности: - организирање на дебати и трибини) - печатени	12 месеци	- Совет на општината - Комисија за еднакви можности - Медиуми

Акционен план за женско претприемништво

моќ)	предбрачно стекнатата сопственост	материјали- флаери, памфлети, - медиумска презентација		- НВО сектор
	- Подигање на свеста кај населението во насока на рушење на стереотипно перципирање на улогата на жените во општеството;	Жена - претприемач и менаџер	6 обуки годишно	- Совет на општината - Комисија за еднакви можности - Бизнис сектор
	- Градење на имиџ на жена – претприемач	Активности: - Организирање на обуки за претприемништво и менаџмент кај жените	6 обуки годишно	- Совет на општината - Комисија за еднакви можности Бизнис сектор
	- Едукација на жените за претприемништво и менаџмент;	- Организирање на награден конкурс од страна на КЕМ на тема „Најдобра жена- менаџер во изминатата година“: • Објава на конкурс; • Промоција на проектот; • Формирање на Комисија за оценка на апликантите и избот на најуспешна жена менаџер - Организирање на јавен	Континуирано секоја година	- Совет на општината - Комисија за еднакви можности - Бизнис сектор - НВО сектор

Акционен план за женско претприемништво

		настан за размена на позитвни искуства и практики доделување на награди		
3. Неусогласеност на приватниот и професионалниот живот	- Усогласување на приватниот и професионалниот живот	- Унапредени законски мерки и политики за усогласување на приватниот и професионалниот живот	4 години	- Совет на општината - Комисија за еднакви можности - НВО сектор - Бизнис сектор - МТСП – Сектор за еднакви можности
4. Непостоње на втора смена во детските градинки за згрижување на децата чии родители работата пркувремено.	- Анализа на состојбата со број на децата кои имаат потреба за згрижување	Активности - Спроведување на costbenefit анализа за придобивките и фискалните импликации од политиките за балансирање на јавниот и приватниот живот кај жените - Унапредување на мерките за флексисигурност на работното место предвидени со стратешките документи од областа на вработувањето - Настани за	4 години	- Совет на општината - Комисија за еднакви можности - НВО сектор - Бизнис сектор - МТСП – Сектор за еднакви можности

Акционен план за женско претприемништво

		<p>координирање на сите актери во насока на оценка на можноста за користењето на мерките за балансирање на приватниот и јавниот живот</p>		
<p>5. Недоследно спроведување на законски утврденото работно време во дел од приватните фирми (во услови на доминантна женска вработеност)</p>	<p>- Спроведување на анонимна анкета на вработени во приватниот сектор за должината на работното време</p> <p>- Анализа на добиените резултати од анкетата</p> <p>- Детектирање на најчестите отстапувања од работното време</p> <p>- Организирање 2 трибини за запознавање со Гранковиот колективен договор на работниците во текстилната индустрија</p> <p>- Организирање на дебатни емисии во живо на локалните телевизии каде можат да се јавуваат засегнати граѓани</p>	<p>- Јакнење на капацитетите на трудовата инспекција, со цел заштитата од дискриминација врз основа на пол</p> <p>- Промовирање на јавно-приватно партнерство за отворање на нови установи за грижа на деца и возрасни лица (и лица во рамки на долготрајна нега), таму каде достапноста е недоволна</p>	<p>4 години</p>	<p>- Совет на општина</p> <p>- Комисија за еднакви можности</p> <p>- НВО сектор</p> <p>- Бизнис сектор</p> <p>- МТСП – Сектор за еднакви можности</p> <p>- Агенција за вработување</p> <p>- Центар за вработување</p> <p>- Трудова инспекција</p>

Акционен план за женско претприемништво

<p>6. Недоволна вклучуеност на маргинализира ните групи на пазарот на трудот и голем број на темна бројка на пазарот на трудот (акцент на етничката и руралната жена)</p>	<p>- Анализа на состојбата за утврдување на бројот на маргинализираните групи и темната бројка</p>	<p>Подобрен пристап на жените кон политиките за вработување</p>	<p>4 години</p>	<p>- Совет на општина - Комисија за еднакви можности - НВО сектор - Бизнис сектор - МТСП – Сектор за еднакви можности - Агенција за вработување – Центар за вработување – Трудова инспекција</p>
<p>7. Недоволна информираност на жената за постоечките активните мерки за вработување од Агенцијата за вработување на Република Македонија – Центар за вработување и останатите владини мерки како и пристапот до меѓународните фондови за поддршка на женското претприемништво</p>	<p>- Предлог за вклучување на маргинализираните групи на пазарот на трудот</p>	<p>- Изработка на анализа на причините за ниското учество на жените на пазарот на трудот, вклучително и од маргинализираните групи, и увид во темната бројка на пазарот на трудот</p>	<p>4 години</p>	<p>Совет на општина - Комисија за еднакви можности - НВО сектор Бизнис сектор - МТСП – Сектор за еднакви можности Агенција за вработување – Центар за вработување – Трудова инспекција</p>
<p>8. Недоволна соработката помеѓу ЕЛС, центрите за вработување и Комисијата за еднакви можности во</p>	<p>- Кампања за подобра информираност на невработените лица за постоечките активни мерки на Агенцијата за</p>	<p>- Студија на изводливост за зголемено вклучување на жените на пазарот на трудот и развивање на</p>	<p>4 години</p>	<p>- Совет на општина - Комисија за еднакви можности - НВО сектор - Бизнис сектор - МТСП – Сектор за еднакви можности - Агенција за</p>

Акционен план за женско претприемништво

<p>промовирањето и спроведувањето на политиките за вработување на локално</p>	<p>вработување на Република Македонија – Центар за вработување</p> <p>-за пристапни фондови -за други Владини мерки Подобрување на институционалната соработка на локално ниво</p>	<p>една пилот мерка за вработување на жените</p> <p>- Зајакнување и унапредување на постоечките мерки за пристап на пазарот на трудот за жени од ранливите групи, преку вклучување на родовата еднаквост како принцип во политиките за вработување - Воведување на механизам за меѓуинституционална соработка во унапредувањето, имплементацијата и следењето на политиките и мерките за вработување и родовата еднаквост Активности за поттикнување на соработката помеѓу ЕЛС, центрите за вработување и родовите</p>		<p>вработување – Центар за вработување – Трудова инспекција</p>
---	--	--	--	---

Акционен план за женско претприемништво

		механизми во промовирањето и спроведувањето на политиките за вработување на локално ниво		
9. Дискриминација по основа на пол на пазарот на трудот	- Анкета за утврдување на состојбата со дискриминација врз основа на пол (јавен приватен сектор и ЗГ)	- Елиминација на сите облици на дискриминација врз основа на пол на пазарот на трудот Активности - Спроведување на истражување на појавата и видовите на дискриминација врз основа на пол на пазарот на трудот - Унапредување на активностите со цел информирање за дискриминацијата врз основа на пол на пазарот на трудот од страна на социјалните партнери и другите актери во областа	4 години	- Совет на општина - Комисија за еднакви можности - НВО сектор - Бизнис сектор - МГСП – Сектор за еднакви можности - Агенција за вработување – Центар за вработување – Трудова инспекција

Акционен план за женско претприемништво

	<p>Воспоставување на механизми за отпочнување на сопствен бизнис кај жените и мажите</p> <p>-обезбедување на кредитни линии</p>	<p>(агенција за вработување, МТСП итн.)</p> <p>-Активности за родова сензибилизација (недискриминација врз основа на пол) на механизмите за имплементација,</p> <p>-Активности за промовирање на одредбите од ЗЕМ во приватниот сектор</p> <p>Формирање на револвинг фонд претприемништво</p> <p>Активности - Презентација на постоечките услови за претприемништво</p>		
10. Недоволен пристап на жените до материјалните ресурси	- Интензивна промоција на можностите за отпочнување на бизниси;	-Анализа на моменталната состојба	12 месеци	Совет на општина - Комисија за еднакви можности - НВО сектор - Бизнис сектор - МТСП – Сектор за

Акционен план за женско претприемништво

				еднакви можности - Агенција за вработување - Центар за вработување – Трудова инспекција
11. Недоволен пристап на жените во управувањето со материјалните и финансните ресурси	- Промоција на еднакви можности на двата пола при остварувањето на правото на сопственост и наследство	- Организирање на округли маси со заинтересиран и жени и мажи, претставници на банки, бизнис сектор, советници при Совет на општината	12 месеци	- Совет на општина; - Народен правобранител; - Јавен обвинител; - Банкарски сектор, - Стопанска комора;
12. Недоволна застапеност на жената во сопственичката структура кај движен и/или недвижен имот		-Подигање на свеста кај двата пола за правото на наследство и предбрачниот договор	12 месеци	- Совет на општина; - Народен правобранител; - Јавен обвинител; - Банкарски сектор, - Стопанска комора;

Финансирање

Потребно е обезбедување на сигурни финансии за спроведување на активностите за овој акционен план. Притоа, како можни извори се лоцираат:

- Национален буџет (министерства и агенции),
- Буџет на локалната самоуправа,
- Донатори,
- Локален бизнис сектор,
- НВОи.